

ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΙΘΑΚΗΣ

Μια σύγχρονη οπτική

ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ-ΙΘΑΚΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΠΤΙΚΗ

- Συντονιστής : Ιωάννης Δενδρινός
 - Συμμετέχοντες : Κωνσταντίνος Παππάς
Φωτεινή Χρηστάτου
Μαθητές Α, Β, Γ
- Σκοπός του προγράμματος:
 - i. Γνωριμία με τη γεωποικιλότητα της Ιθάκης
 - ii. Επαφή με μνημεία και γεωτόπους

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΕΩΠΑΡΚΟ;

- Ο όρος **γεωπάрко** αναφέρεται σε μια περιοχή με ιδιαίτερη γεωλογική, οικολογική, πολιτιστική και αρχαιολογική αξία, η οποία προστατεύεται και αναδεικνύεται με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της εκπαίδευσης, της επιστημονικής έρευνας και του τουρισμού.
- Το Γεωπάрко Κεφαλλονιάς – Ιθάκης είναι αναγνωρισμένο από την UNESCO ως Παγκόσμιο Γεωπάрко. Περιλαμβάνει μεγάλο μέρος των δύο νησιών, με πλούσια γεωλογική ποικιλομορφία που περιλαμβάνει:
 - Σπήλαια, καταβόθρες, και καρστικά φαινόμενα
 - Φαράγγια, απότομα παράκτια τοπία και μοναδικά στρωματογραφικά χαρακτηριστικά
 - Ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία που συνδέονται με το γεωπεριβάλλον

Το γεωπάрко λειτουργεί με σκοπό την ανάδειξη και προστασία αυτών των πόρων, την ευαισθητοποίηση του κοινού και την ενίσχυση του οικοτουρισμού.

ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΙΘΑΚΗΣ - UNESCO

Η Ιθάκη, το μυθικό νησί του Οδυσσέα, αναγνωρίζεται πλέον και για τη γεωλογική της αξία ως μέρος του Γεωπάρκου Κεφαλονιάς – Ιθάκης. Από τον Απρίλιο του 2022, το Γεωπάρκο εντάχθηκε στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, αναδεικνύοντας τη γεωλογική κληρονομιά της περιοχής.

Η Ιθάκη φιλοξενεί μοναδικούς γεωτόπους, όπως το Σπήλαιο των Νυμφών και τα Μενίρ της Ανωγής (μονόλιθος Αράκλης), που μαρτυρούν την πλούσια γεωλογική ιστορία της. Το Γεωπάρκο συνδυάζει φυσική ομορφιά με πολιτιστική κληρονομιά, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη εμπειρία για τους επισκέπτες.

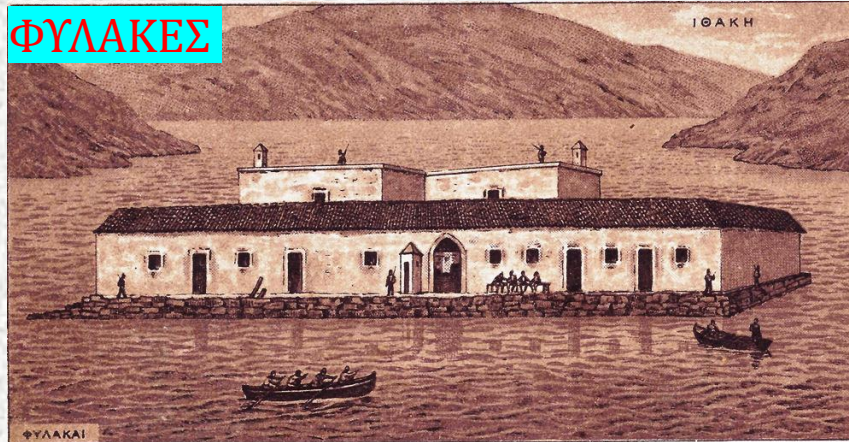
ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ;

Η ονομασία του νησιού σχετίζεται με τον *Ίθακο*, τον πρώτο κάτοικο του νησιού, γιο του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης. Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, η ονομασία προήλθε από τις λέξεις «*Ιθή*» ή «*Ιθύς*», που σημαίνουν *εύθυμος* και *απότομος* αντίστοιχα. Η Ιθάκη αποτελεί ένα από τα πιο όμορφα νησιά, με τις εντυπωσιακές γαλαζοπράσινες θάλασσες και τα μαγευτικά φυσικά τοπία, τα οποία προσδίδουν μια νότα χαλάρωσης σε όλους τους επισκέπτες της.

ΛΑΖΑΡΕΤΟ

- Το Λαζαρέτο είναι ένα μικρό, πευκόφυτο νησάκι στον κόλπο του Βαθέος. Η ονομασία του προέρχεται από τη λέξη "λαζαρέτο", που σημαίνει λοιμοκαθαρτήριο, καθώς κατά την Ενετοκρατία χρησιμοποιούνταν για την καραντίνα πλοίων και επιβατών. Από το 1560, τα πλοία παρέμεναν εκεί για 40 ημέρες πριν προσεγγίσουν την ακτή.
- Το 1817, οι Άγγλοι κατασκεύασαν κτίριο που κάλυπτε σχεδόν όλη την επιφάνεια του νησιού, το οποίο αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως φυλακή. Με τους σεισμούς του 1953 υπέστη σοβαρές ζημιές και κατεδαφίστηκε. Σήμερα, διατηρείται μόνο το εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα, που χρονολογείται από το 1668.
- Κάθε χρόνο, στις 5 και 6 Αυγούστου, πλήθος κόσμου συμμετέχει στη λειτουργία του εκκλησιού, προσεγγίζοντας το νησί με καΐκια και βάρκες.

ΛΟΙΜΟΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟ

ΑΦΕΝΤΙΚΟΣ ΛΟΓΓΟΣ

- Το Δάσος «Αφεντικός Λόγγος» στο Περαχώρι, που εκτείνεται στο όρος Πεταλιάτικο, καλύπτεται από υπεραιώνόβιες αριές και αποτελεί σημαντικό οικοσύστημα με πλούσια βιοποικιλότητα. Η περιοχή αυτή, μαζί με τα ιστορικά μνημεία και τις εκκλησίες, συνθέτει την πλούσια πολιτιστική και φυσική κληρονομιά του Γεωπάρκου Ιθάκης.

© Dimitris Artavanis

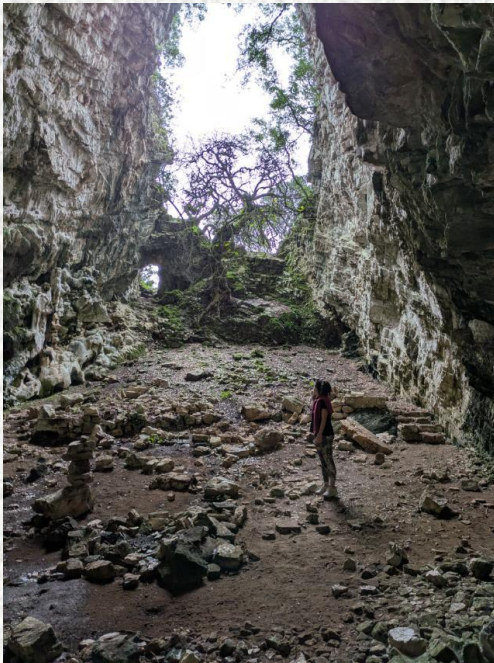
ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΟΥ ΕΥΜΑΙΟΥ

- Το όνομα του Σπηλαίου του Ευμαίου στην Ιθάκη προέρχεται από την ομηρική παράδοση και συνδέεται με τον χοιροβοσκό Εύμαιο, πιστό υπηρέτη του Οδυσσέα. Σύμφωνα με την Οδύσσεια, ο Εύμαιος διατηρούσε το χοιροστάσιό του κοντά στην Κόρακος πέτρα και στην πηγή Αρεθούσα, περιοχές που ταυτίζονται με τη σημερινή τοποθεσία του σπηλαίου στον Μαραθιά .

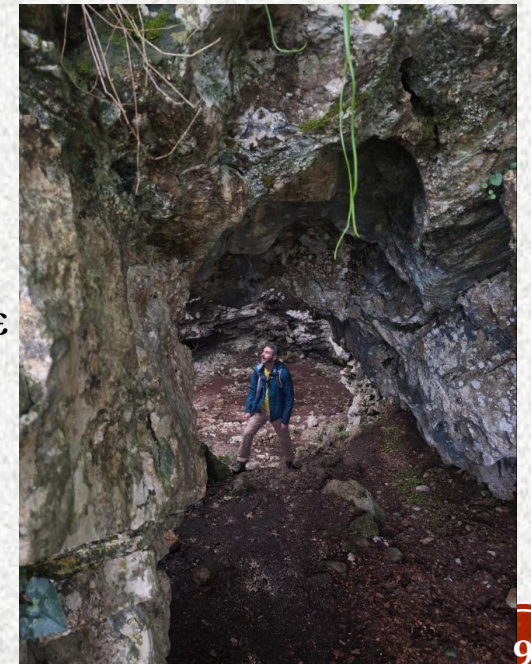

ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΩΝ ΡΙΖΩΝ

- Λίγο πριν την θέση Ανεμοδούρι, στον Μαραθιά, υπάρχει ανηφορικό μονοπάτι με εύκολη κλίση και αρκετά σύντομο, όπου βρίσκεται το σπήλαιο των Ριζών. Στο κάτω μέρος αυτού του ανοίγματος φυτρώνει μια γέρικη συκιά, των οποίων οι ρίζες διακρίνονται στο εσωτερικό του σπηλαίου,

δίνοντάς του και την ονομασία του. Το σπήλαιο έχει μεγάλη χωρητικότητα και για αυτό στο παρελθόν χρησίμευε για να σταβλίζονται ζώα. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι πρόκειται για το ομηρικό Σπήλαιο του Ευμαίου, όπου έκλεινε τα ζώα του ο χοιροβοσκός του Οδυσσέα.

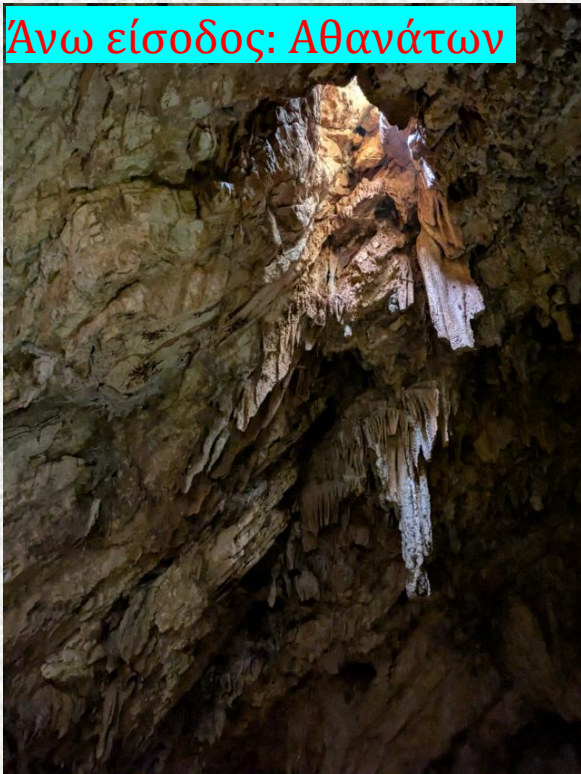

ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ

- Το Σπήλαιο των Νυμφών στην Ιθάκη, γνωστό και ως Μαρμαροσπηλιά, ταυτίζεται με το ομηρικό Σπήλαιο των Νυμφών, σύμφωνα με την περιγραφή της Οδύσσειας. Βρίσκεται σε υψόμετρο 190 μέτρων πάνω από τον όρμο Δεξιά, το οποίο θεωρείται το αρχαίο λιμάνι του Φόρκυνα.

Ανω είσοδος: Αθανάτων

- Η σπηλιά έχει δύο εισόδους: μία που πιστεύεται ότι χρησιμοποιούσαν μόνο οι θεοί ψηλά στην οροφή και μία δεύτερη που χρησιμοποιούσαν οι θνητοί η οποία έχει και σχήμα που μοιάζει με τον άνθρωπο.
- Από την οροφή κρέμονται σταλακτίτες από το νερό που σταλάζει διαρκώς, γι' αυτό, το σπήλαιο ήταν αφιερωμένο στις νύμφες των γλυκέων υδάτων (Ναϊάδες).

Κάτω είσοδος: Θνητών

ΑΡΧΑΙΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΑΛΑΛΚΟΜΕΝΩΝ

- Από τον Πίσω Αετό, στη θέση που βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, ξεκινάει το ανηφορικό μονοπάτι που οδηγεί τον επισκέπτη στην κορυφή του λόφου (ύψους 380 μ.), στην ακρόπολη των Αλαλκομενών.
- Οι αρχαίες Αλαλκομενές (ή Αλαλκομεναί) ήταν σημαντικός οικισμός εκτάσεως περίπου 400 στρεμμάτων. Οι έρευνες των αρχαιολόγων καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι πιθανότατα πρόκειται για το άστυ της μετα-Οδυσσειακής εποχής.

Φρυκτορία

- Τα απομεινάρια των τειχών της είναι εντυπωσιακά, κυρίως λόγω του μεγέθους των ογκολίθων που τα αποτελούν, με αποτέλεσμα τα τείχη των Αλαλκομενών στην Ιθάκη να είναι γνωστά και ως «Κυκλώπεια».

ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ (ΜΕΝΙΡ) ΑΡΑΚΛΗΣ

- Ο μονόλιθος «Αράκλης» βρίσκεται στην περιοχή Ανωγή, στο ορεινό χωριό της Ιθάκης, σε υψόμετρο περίπου 550 μέτρων, στο όρος Νήριτος. Είναι ο μεγαλύτερος και πιο εντυπωσιακός από όλα τα μενίρ της περιοχής. Ονομάστηκε «Αράκλης» (παραφθορά του «Ηρακλής») λόγω του μεγάλου ύψους του (περίπου 9 μέτρα) και της επιβλητικής του εμφάνισης. Η ονομασία αυτή συνδέεται με την αρχαία ελληνική παράδοση και τη λατρεία του ήρωα Ηρακλή, ο οποίος ήταν γνωστός για τη δύναμή του και τις ηρωικές του πράξεις. Οι ντόπιοι έχουν δώσει ονόματα στους υπόλοιπους μονόλιθους με βάση τη μορφή τους, όπως *«Κόμπρα»*, *«Δελφίνια»*, *«Τουλίπα»*, *«Χούφτα του Οδυσσέα»*, *«Σεΐχης»*, *«Ιππόκαμπος»*, *«Χελωνάκια»*, *«Σβούρα»* και *«Μανιτάρια»*.

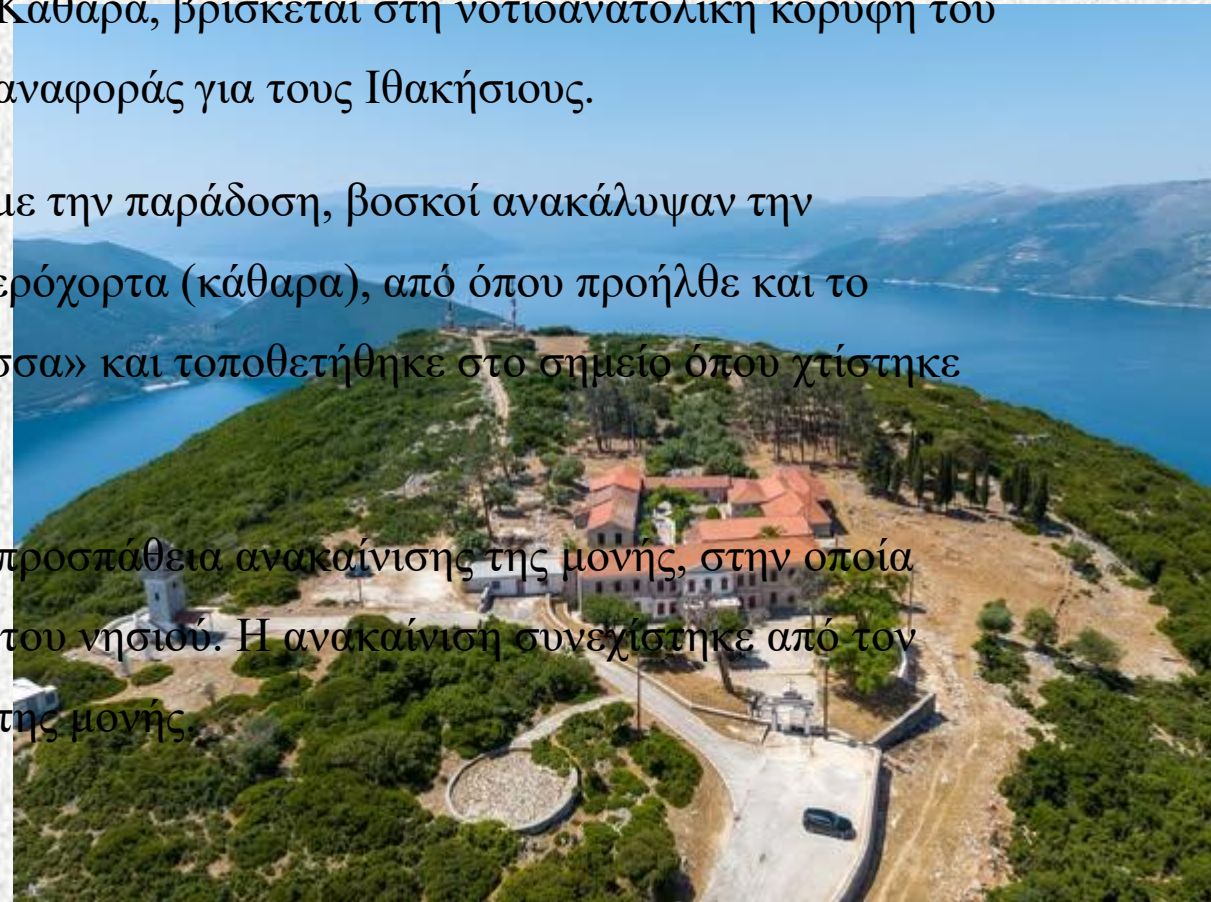
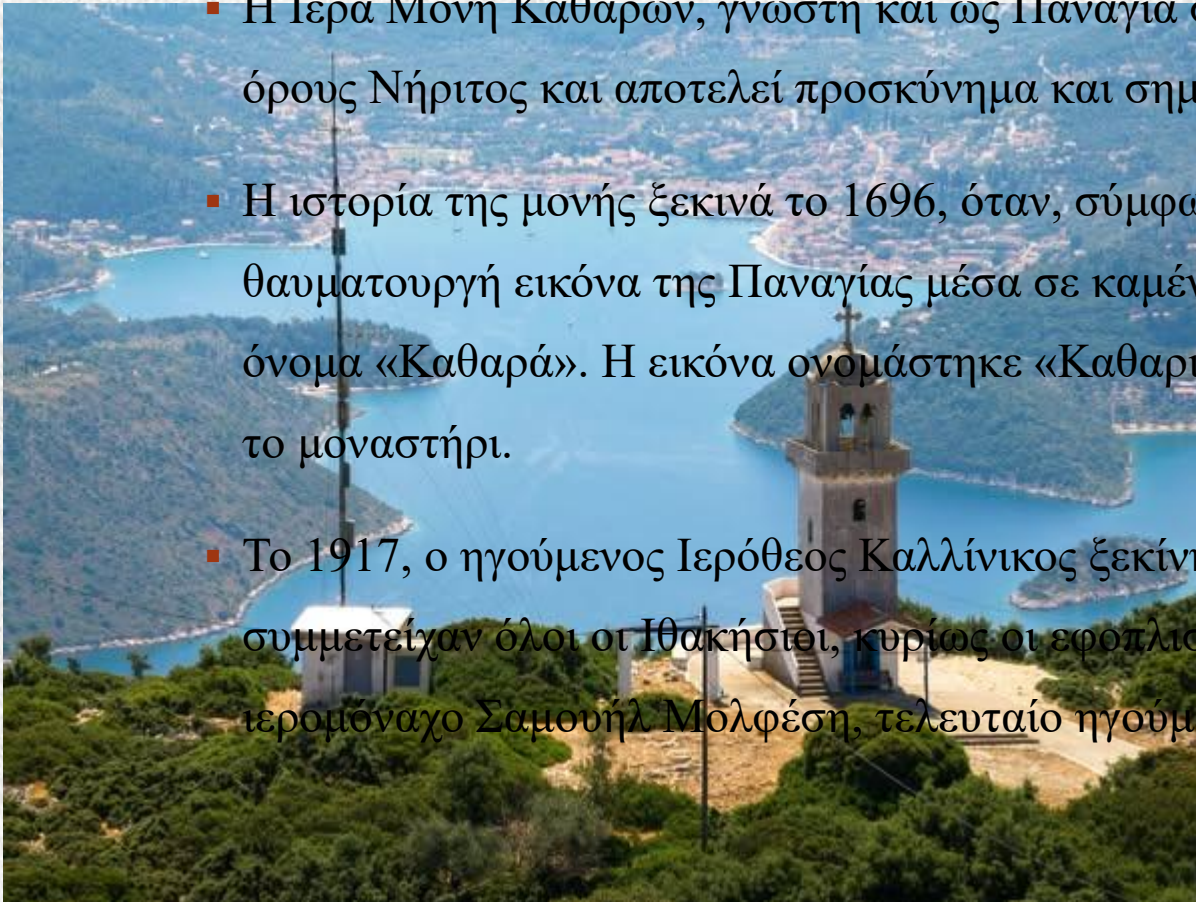

ΙΜ ΚΑΘΑΡΩΝ-ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

- Η Ιερά Μονή Καθαρών, γνωστή και ως Παναγία στα Καθαρά, βρίσκεται στη νοτιοανατολική κορυφή του όρους Νήριτος και αποτελεί προσκύνημα και σημείο αναφοράς για τους Ιθακήσιους.
- Η ιστορία της μονής ξεκινά το 1696, όταν, σύμφωνα με την παράδοση, βοσκοί ανακάλυψαν την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας μέσα σε καμένα ξερόχορτα (κάθαρα), από όπου προήλθε και το όνομα «Καθαρά». Η εικόνα ονομάστηκε «Καθαριώτισσα» και τοποθετήθηκε στο σημείο όπου χτίστηκε το μοναστήρι.
- Το 1917, ο ηγούμενος Ιερόθεος Καλλίνικος ξεκίνησε προσπάθεια ανακαίνισης της μονής, στην οποία συμμετείχαν όλοι οι Ιθακήσιοι, κυρίως οι εφοπλιστές του νησιού. Η ανακαίνιση συνεχίστηκε από τον ιερομόναχο Σαμουήλ Μολφέση, τελευταίο ηγούμενο της μονής.

ΙΝ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΟΥΣΗΣ

- Ο Ιερός Ναός Παναγίας της Ελεούσης, στα Περναράκια της Ιθάκης, είναι ένα ιστορικό και θρησκευτικό μνημείο του νησιού. Χρονολογείται από τα μέσα του 17ου αιώνα και βρίσκεται σκαρφαλωμένος στο όρος Νήιον, προσφέροντας πανοραμική θέα προς τη θάλασσα. Η παράδοση αναφέρει ότι η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε από βοσκούς ανάμεσα σε περνάρια, γεγονός που οδήγησε στην ονομασία του ναού.

Η εκκλησία γιορτάζει την Τρίτη του Πάσχα, γνωστή και ως Τρίτη της Διακαινησίμου.

Η ιστορία του ναού συνδέεται με τον ιερομόναχο Ιάκωβο Μαυροκέφαλο Κανά, ο οποίος ανακαίνισε τον ναό πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Δυστυχώς, εκτελέστηκε από τους Γερμανούς κατακτητές στη Βόνιτσα Αιτωλοακαρνανίας με την κατηγορία ότι συνεργαζόταν με τους αντάρτες κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Στον περίβολο της μονής υπάρχει ο τάφος του.

ΕΩΚΛΗΣΙ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ - ΠΟΡΤΟ

- Ο Άγιος Ανδρέας είναι ένα γραφικό ξωκλήσι που βρίσκεται στην είσοδο του λιμανιού του Βαθέως στην Ιθάκη, καλωσορίζοντας τους επισκέπτες με την παραδοσιακή του αρχιτεκτονική και την ήρεμη ατμόσφαιρα. Το εκκλησάκι του Αγίου Ανδρέα στην Ιθάκη είναι γνωστό και ως Άγιος Ανδρέας Πόρτο λόγω της τοποθεσίας του στην είσοδο του λιμανιού του Βαθέως (γνωστός και ως Πόρτο Βαθύ). Η λέξη «Πόρτο» αναφέρεται στο λιμάνι και η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται για να διακρίνει το συγκεκριμένο εκκλησάκι από άλλες εκκλησίες του Αγίου Ανδρέα στην περιοχή.

Το μονοπάτι που συνδέει την παραλία της Λούτσας με το εκκλησάκι του Αγίου Ανδρέα στην Ιθάκη κατασκευάστηκε από τον Αρχιδούκα Λουδοβίκο Σαλβατόρ της Αυστρίας (1847–1915), ο οποίος ήταν εξερευνητής και φίλος του νησιού.

ΙΝ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ _ ΠΕΡΑΧΩΡΙΟΥ & ΑΝΩΓΗΣ

ΠΕΡΑΧΩΡΙ

- Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Περαχώρι, γνωστός και ως "Παλαιά Παναγία", αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά μνημεία του νησιού. Ο ναός, που χρονολογείται από τον 12ο αιώνα, είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου και θεωρείται από τους αρχαιότερους και σημαντικότερους των Βαλκανίων.

Η εκκλησία της Ανωγής, επίσης αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, είναι βυζαντινός ναός που σύμφωνα με τις πηγές κατασκευάστηκε τον 12ο αιώνα και έχει κριθεί ως διατηρητέο μνημείο. Λειτουργήσε ως Μητροπολιτικός, όταν η Ανωγή ήταν η πρωτεύουσα του νησιού, τον 16ο-17ο αιώνα.

ΙΝ ΑΓΙΟΥ ΡΑΦΑΗΛ

- Ιερός Ναός Αγίου Ραφαήλ στο Περαχώρι της Ιθάκης αποπερατώθηκε το 1980 και είναι χτισμένος σε πολυγωνικό ρυθμό. Ο ναός φιλοξενεί αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο του 17ου αιώνα, το οποίο προέρχεται από τον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παλαιά Παναγία) του Περαχωρίου, ο οποίος καταστράφηκε από τους σεισμούς του 1953.
- Η εκκλησία γιορτάζει μεγαλοπρεπώς την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου, με λιτανεία των λειψάνων του Αγίου Ραφαήλ στο Βαθύ. Η μνήμη του μαρτυρικού θανάτου του Αγίου Ραφαήλ στις Καρυές της Λέσβου τιμάται την Τρίτη του Πάσχα, ενώ η μετακομιδή των λειψάνων του στην Ιθάκη εορτάζεται την πρώτη Κυριακή μετά τις 3 Ιουλίου, λόγω της μετακομιδής τεμαχίου των λειψάνων του από τη Λέσβο στο Περαχώρι της Ιθάκης..

ΙΜ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ

- Η Ιερά Μονή Ταξιαρχών βρίσκεται στη νότια Ιθάκη, στην περιοχή Βουνί, πίσω από το χωριό Περαχώρι. Πρόκειται για ένα μικρό μοναστήρι που χτίστηκε το 1613, σύμφωνα με την παράδοση. Το μοναστήρι περιλαμβάνει ένα μικρό εκκλησάκι με κελιά και μαντρότοιχο γύρω γύρω. Στο πίσω μέρος της μονής υπάρχει μια μεγάλη καστανιά και ένας κατάλληλα διαμορφωμένος χώρος, όπου οι κάτοικοι του Περαχωρίου συνήθιζαν να γιορτάζουν την Πρωτομαγιά και την Καθαρή Δευτέρα στην εξοχή. Η Μονή Ταξιαρχών αποτελεί σημαντικό θρησκευτικό και πολιτιστικό σημείο αναφοράς

για την Ιθάκη, προσφέροντας στους επισκέπτες μια μοναδική εμπειρία γαλήνης και επαφής με την παράδοση του νησιού.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

■ Τάξη Α

Βερώνης Γεράσιμος
Βλησμά Αφροδίτη
Γρίβας Απόστολος
Ιωαννίδης Κωνσταντίνος
Λέζο Άλεξ
Λέζο Αλίσια
Μπουραντάνης Ορφέας
Μπούσι Εριόνα
Ντύλια Νικόλας
Παΐζης Εμμανουήλ
Παπικινός Παναγιώτης

Παππάς Δημήτριος
Παυλάτος Σπυρίδων
Σουλοβάρι Ραφαέλα
Φιαμπόλης Ευστάθιος

■ Τάξη Β

Μαγριπής Αντώνιος
Πίππος Νέστορας
Σούλα Μαρκέλο
Χασάνι Αναστασία

■ Τάξη Γ

Αλπίτσης Παναγιώτης
Βλάχος Πάρις
Κατωπόδης Γεώργιος
Μαρκουλή Χρυσάνθη
Πεταλάς Κωνσταντίνος
Πρίφτης Κωνσταντίνος

1^ο ΕΠΑ.Λ. ΙΘΑΚΗΣ

* Για ορισμένες λήψεις φωτογραφιών χρησιμοποιήθηκε το **drone** του σχολείου μας.

